Der Gott Israels und seine Erwählten.

I.

1.) Vom "Gott der Väter" zum Monotheismus

a.) Vorfahren Israels: אבינו נחור תרח אבי אברהם

Jos 24,2 כה אמר יהוה אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים

24,14f: Josua stellt das Volk vor die Wahl Tevach als Gottesdienst.

b.) 2 Kg 3,27 Mesha von Moab כמוש מלך מואב

c.) 1 Sm 26,18f: David zu Saul מדוע רדף אדני עבדו כי מה עשיתי ומה בידי רע

2.) Prophet. Geschichtstheologie: Alle Völker Werkzeug Gottes, Gott ist überall.

1.) Ps 139,7-10 אנה אלך מרוחך ומאנה אברח

Also: Kein Dualismus wie im Paganismus!

Weltgeschichte um Israels willen Jes 45,1-4

כה אמר יהוה

2.) Gn 1,1; P: Sabbat
Speisegebote
Beschneidung

3.) a.) "Ich bin einzige Gott; alle anderen Götter sind Götzen

Jes 46,6 f: Man schüttet Geld aus dem Beutel ....

Jer 10,1-5

Ps 1: Sonne, Mond u. Sterne sind Geschöpfe Gottes

b.) Dt 6,4-9 ....Hört! usw

Wurde schon in der Mischnazeit 2x im Tag gebetet Ber I,1.2

Also: Dienst des einzig wahren Gottes
→ einzig wahre Dienst Gottes

II. Antike negative Reaktion.

III. Weltengott ist Nationalgott:

Der Gott, der die ganze Welt schuf, hat sich insbesondere dem Volk Israel als sein Gott geoffenbart. Erwählungsbegriff.

1.) Israel als Gottes Minorität ist Paradigmavolk Gottes unter den Völkern.

Völker haben Geschichtsbewusstsein
Israel ohne Geschichtsbewusstsein: Ps 15,6 [E]
עניאמין בעי לא ידעי מה בדין.
Ex 24,7 [E] נעשה ונשמע
(mit rabbinischen Varianten)

2.) a.) Ps 12,3 b [J]: משמרם מן הדור הזה לעולם

b.) Gn 22,1-19[E] (עקידה)

22,18 והתברכו בזרעך כל גוי הארץ
עקב אשר שמעת בקולי.

c.) Dt: Bund der Gegenseitigkeit

Dt 26,17-19: Gott und Israel haben sich einander versprochen

daher: Dt 7,6: כי עם קדוש אתה לה' אלהיך.
בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגלה
מכל העמים אשר על פני האדמה.

3.) Amos 3,2: רק אתכם ידעתי מכל
משפחות האדמה עקב
כל עונותיכם אפקד עליכם: 7,7

Abstieg vom allgemeinen bei den Propheten

Zech 1,15: קצף גדול אני קוצף על
הגוים השאנן אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה.

והשאר עלוכי הגר בקרב הארץ Ez 26,23-25
לקח שבית ועבדי

→ Die Geschichtstheologie: Strafe ist nicht das letzte Wort Gottes

4.) Rabbinisch: Mekhilta zu Ex 15,2 (Lauterbach II,23)

כל אומה וגדולה אומה שבא על מי שאינו עובד
גדולה אבל שלו נתון לתוך

Dt 6,4 שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד

1 Ch 17,21 ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ

Ex 15,11 מי כמכה באלים ה'

Dt 33,29 אשרי עמך ישראל מי כעמך עם נושע ה'

Also: Einheit und Unvergleichbarkeit haben Gott u. Israel gemeinsam.

5. a) Auseinandersetzung mit Pagenismus.

כך אומרים חז"ל: יקלו אומות העולם, לא 83 ג"ח
שעי יקר ובשבילן נעשו חשוכים. ויקלו אומות
בשבילן נעשו חשוכים. אמרו לפני ישראל,
בנינו אב שיגיר חיות ויעלו עצים בשביל מי
נעשו חשוכים.

b.) Auseinandersetzung mit Christentum

Berachot 5 Wo ist mündl. Tora!

c.) Auseinandersetzung mit Islam

מי כמוך מי כמוך

d.) Israel notwendig für die Welt

בזכותם כי בזכותם

כי בזכותך כולנו נמלטים

Jes 10b: כי בזכותך כולנו נמלטים

Zach 2,10 הנני בא ושכנתי

e.) Daher haben auch die חז"ל חלק
an der kommenden Welt wie Israel.

Ermahnung: Mehr an Aufgabe u. Verpflichtung.

Messias, Eschatologie, Auferstehung.

I. 1.) Vordavid. Substrat

Nm 24,17

Vgl. dazu Nm 24,5 מה טובו אהלך יעקב
משכנתיך ישראל

→ Gn 49,10 לא יסור שבט מיהודה

2.) Adoptionsschema des regierenden Davididen

Ps 2,7
Ps 110,1
2 Sm 7,11–16 → 1 Ch 17,10–14
→ 4Q Flor (313 v.Chr.)

Jes 23,5; 33,15;
Zech 3,8; 6,12 f.

Also: einmal neu aktualisiert

Daher: das regierenden Davididen
unendlich endzeitl. 313 v.Chr.

Sirach 51,12

313 מלחמת יון
313 מלכות יון

מלחמת עמון

אם שלום בימי אבשלום
מהנה שלמה נקבלו עבדים
ב' שם דוד בכל שנה ושנה
מלחמה כן ישראל

2.) Menschensohn

3.) Messianischer Prophet

Elias: Mal 3,23 f:

הנני שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה׳ הגדול
והנורא. והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם
פן אבוא והכיתי את הארץ חרם

Moses: Dt 18,15.18

Simeon: הנה בא שמעון
סימון הישן

Mk 4,36; 14,41 (Simon הקנאי
ואל הקנאים)

הנה בא שמעון

Mk 8,27 / Mk 16,13 f. / Lk 19,18 f.
Frage Jesu an seine Jünger bei
Caesarea Philippi.

Mk 9,5: 3 Hütten

4.) מלחמת קץ הימין

Jes 30,3; Jes 43,5; Ez 37,21; 38,8;
Amos 9,14

10. Bitte des עקיבא בשורה לתמיהנו: שמעון הישן
הישן נס לקבל אלוהינו בקבלת עול מאמרו הנבואי
הגדול. בכוחך את הר הקדש ובית ישראל

5.) חגלי יחיד
Gog u. Magog

6.) כי 313 // כי יוסף, אפרים

7.) Messiaszeit am Ende dieser Welt und noch nur für sich

II. Eschatologie, individuelle.

1.) Anthropol. Voraussetzungen:

a.) Ägypten

b.) Sheol, Hades, Sheol
Tod ist letzte Wort: Gilgamesch

c.) auch in AT: Land ohne Rückkehr.
Hiob 7,9: כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה

Träger des Lebens ist der Körper: Ps 3,19
כי רגע אינו לעד אפו

Wende sich noch immer "Seele".
Mensch ist psycho-physische Einheit.
In der Tat diminutiv: Jes 8,19:
הלא יאמרו אליהם בקשו אל האובות ואל הידעוני

והמלכדרים ,,ומתים" הלוא רק של <u>שאולים</u> יפלו
שדד יהוה של <u>המתים</u>

1Sm 28,13 : <u>שאולים</u> = aufsteigender Totengeist

Besonders schlecht halten ein Totengeist ganz unten im Sheol Ps 88,7 נחתני: בבור
בחשכים במעמקים

Synonyme mit בור: בור; אבן; בור; שחת; מות; מים; עפר; אבדון; שאול.

2.) 200 v. – 100 n. Chr.

<u>Religionspolit. Struktur</u>

Hen 22,9–13 : 1.) Helle Wasserquelle für Gerechte
2.) Durchschnittssünder warten auf Tag des Gerichts
3.) besonders schwere Sünder, deren "Seelen am Gerichtstag nicht mehr bestraft, aber auch nicht mehr von hier auferweckt werden

Sheol → Hölle!

Also: Eschatolog. Gericht postmortal vorweggenommen
ψυχή u. πνεῦμα

Nach 4 Esra 4,35 fragen die "animae iustorum in promptuariis suis" nach Beginn der eschatolog. Tröstungen.

<u>Purgatorium</u>

III. Eschatologie, universale Auferstehung

1.) 3 Voraussetzungen: Anthropologie
Engelglaube
Eschatologie: SINN
(Ziel / Sinn)

2.) a.) Ez 37

Jes 25,8: בלע המות לנצח

Jes 26,19: יחיו מתיך נבלתי יקומון

b.) Apokryphen u. Qumran Dan 12,2

→ 4 Esra 7,32: "Die Erde gibt wieder, die darinnen ruhen, der Staub läßt los, die darinnen schlafen, die Kammern erstatten die Seele wieder, die ihnen anvertraut sind."

c.) Gleichnis von Blinden und Lahmen
Bräutigamstochter / Israelitin
Auferstehung in מדרש: מדרש

3.) Entwicklung: AT vorexilisch
AT nachexilisch
2. Jh. v. → 2. Jh. n. Chr.
Rabbinisch

Auferstehung Jesu

Wort von Messias erwartet — Interpretation / Interpretament

Daher kein Interpretament

1 Kor 15,3-5 — Christos κατὰ

3. Tag

Petrus + 12

Jakobus + Apostel